

Medalion "Ioan Ciordaș"

A vorbi despre dr. Ioan Ciordaș este o datorie sacră pentru noi, cei de azi. În fiecare primăvară, în luna aprilie, nu putem să nu ne gândim cu pioșenie la jertfa pe care dr. Ioan Ciordaș și dr. Nicolae Bolcaș au făcut-o pe altarul luptei pentru unitatea tuturor românilor. Ar fi greu și lipsit de conținut să vorbești despre cei doi martiri fără a apela la mărturiile contemporanilor lor. Dintre scrierile acestora, cele mai bogate în informații sunt cele ale altor doi mari luptători și patrioți beiușeni, protopopul ortodox al Beiușului de după 1919, Petru E. Papp și prof. Dr. Constantin Pavel. Pentru a nu îngreuna inutil lectura unui text ce se pretinde doar o evocare succintă a principalelor date biografice ale dr. Ioan Ciordaș nu vom face repetate trimiteri la sursele folosite, ci vom spune din capul locului că datele din acest articol au fost preluate din următoarele lucrări: Aurel TRIPOD, Enciclopedia almanah a Crisanei, Oradea, 1936; Petru E. PAPP, Din trecutul Beiușului. Beiuș, 1928; dr. C-tin PAVEL, Zile trăite -contribuții la istoria Bihorului, Beiuș, 1926.

Despre familia lui Ioan Ciordaș, Petru E. Papp scria următoarele: "Preotul Betfiei și al Farnașului, Mihai Ciurdariu, era originar din Ciheiu. Numele Ciurdariu, după cum spun bătrânii, fusese porecla Giurgeștilor veniți probabil din Ardeal, cari - oameni înstăriți - făcând comerț cu vite se înapoiau din târg mânănd acasă ciurde întregi, în Ciheiu și azi (la începutul secolului al XX-lea) li se zice: Al Giurgeștilor pentru a-i deosebi de un alt neam străin de ei.

Mihai Ciurdariu ajunge pe urmă vestitul protopop al Dobului, iară după pensionare fusese numit, la dorința lui, paroh la Pocola, un sat aproape de Beiuș. Căsătorit cu Emilia Farcaș de Peterfalva fu înzestrat de Dumnezeu cu o familie numeroasă, îi rămaseră în viață trei fii și patru fete: Veturia, Ioan, Irina, Augustin, Valeria, Victor și Eleonora, cărora le dăduse o educație îngrijită.

Ioan, născut la 25 decembrie 1877, în satul Betfla, cunoscuse de cu vreme năcazurile Românilor".

Putem spune că Ioan Ciordaș a avut un model de luptător pentru cauza națională în persoana propriului său tată, părintele Mihai Ciurdariu, cel care în toată viața a avut o ținută românească, luptând îndeosebi pentru apărarea limbii și a bisericii românești împotriva tendințelor de maghiarizare ale episcopiei greco-catolice ungherești de la Hajdudorog.

Liceul l-a făcut la Oradea, unde profesorii schimbăru numele eminentului elev din Ciurdariu în Ciordaș. A urmat apoi Academia de Drept la Oradea, de unde este eliminat pentru atitudinea sa românească. Urmează Universitatea la Cluj, unde își ia doctoratul în 1900.

A venit la Beiuș pentru a conduce biroul avocatului Teodor Fâșie, pe atunci deputat în parlamentul din Budapesta. A trecut apoi în biroul tânărului și destoinicului luptător pentru drepturile românilor, ar. Aurel Lazăr din Oradea.

În toamna anului 1900 își face stagiul militar în Timișoara, terminându-l ca sublocotenent în rezervă, iar în ianuarie 1902 este numit locotenent.

Tot în anul 1902 se căsătorește cu Vioara Ignat, fiica marelui fruntaș al românilor beiușeni care a fost Vasile Ignat, în casa căruia își deschide biroul avocațial.

Tânărul Ioan Ciordaș s-a arătat nemulțumit de situația culturală și politică în care se găseau românii beiușeni. Drept urmare, în anul 1905, împreună cu profesorul Ioan Bușșia, reînființează Reuniunea de cântări "Lyra" în cadrul "Astrei", al cărei președinte a fost ales.

În anul 1906 este desemnat candidat al românilor beiușeni la deputăție, dar este învins prin fraudă electorală de către candidatul oficial.

În anul 1907, la îndemnul lui I. Ciordaș, are loc la Beiuș o mare adunare de protest contra draconicei legi școlare a lui Appony. În același an, candidatul din 1906, Fr. Barta renunță la mandatul de deputat și urmară noi alegeri. Autoritățile maghiare l-au chemat însă pe I. Ciordaș la manevre militare, astfel că a fost ales părintele Vasile Lucaciu, marele luptător memorandist.

În vara anului 1907, simțind lipsa unei bănci românești la Beiuș, dr. Ioan Ciordaș a înființat Institutul de Credit și Economii "Dragonul", al cărui director a și fost ales.

În cei câțiva ani de când activa în Beiuș a câștigat atâta stimă și încredere în ochii tuturor încât nimic nu se putea concepe fără ca dânsul să nu fie în fruntea acțiunilor românești.

Astfel, este ales președinte al Casinei Române, locul de întâlnire a elitei române din Beiuș. Luptă pentru înființarea Librăriei și Tipografeiei "Doina" S.A., susține tinerimea universitară, apără în procese naționale nu numai bihoreni, dar chiar și sătmărenii.

Dr. I. Ciordaș a sprijinit în mod constant instituțiile reprezentative ale românilor ardeleni, Biserica și Școala. Astfel, în anul 1913, autoritățile maghiare amenințau să închidă școala română de fete din Beiuș deoarece biserica ortodoxă nu putea asigura plata învățătoarei Ana Papp. Soluția a găsit-o dr. Ioan Ciordaș, așa cum ne-o indică Petru E. Papp: "Sufletul înțelegător al dr. I. Ciordaș ne scoate din impas și de data aceasta. La îndemnul lui, "Dragonul" (Institutul de Credit și Economii din Beiuș - n.n.) ia angajamentul de a plăti anual salariul de bază de 1000 coroane, pentru învățătoare". I. Ciordaș a călătorit prin toate satele din părțile Beiușului și Ceicâi pentru a-i convinge pe români să nu renunțe la școlile confesionale în favoarea celor comunale, prevăzute de Legea lui Apponyi, chiar dacă aceasta însemna noi jertfe materiale pentru țărani.

Acolo unde situațiile erau foarte grele, dr. Ioan Ciordaș s-a implicat personal: la Vărășeni dăruiește "un loc de grădină împreună cu un edificiu solid, din care se clădi școala" (Petru E. Papp - "Din trecutul Beiușului"), la Cușuiș susține bănește un conducător de cor venit din Banat, face donații bisericilor din Pocola și Sânmartin, "ori dăruiește bucate pentru înființarea de fonduri de bucate, din veniturile cărora se susțineau bisericile".

Tot pentru a revigora activitatea culturală din Beiuș și din această parte a Bihorului dr. I. Ciordaș a sprijinit filiala beiușeană a Fondului de Teatru Român. Totodată, în 1913, dr. I. Ciordaș devine președinte al Despărțământului ASTREI, calități: în care a ținut prelegeri cu conținut cultural sau de popularizare în majoritatea satelor din împrejurimi.

(continuare în pagina 5)